

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Мартюхіної Наталі Олександрівни

«Злочини на ґрунті ненависті: міжнародно-правовий механізм протидії»

яка подається на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 29 – Міжнародні відносини

за спеціальністю 293 – Міжнародне право

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи.

Аспірантка **Мартюхіна Наталя Олександрівна** виконала у повному обсязі індивідуальний план Освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня програма в обсязі 40 кредитів ECTS виконана у повному об'ємі. Вона успішно склала три заліки та п'ять екзаменів з таких дисциплін:

Заліки:

- 1) «Філософські засади та методологія наукових досліджень»;
- 2) «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів дослідження»;
- 3) «Аспірантська практика»;

Екзамени:

- 4) «Іноземна мова для аспірантів» (англійська мова);
- 5) «Сучасна правова доктрина» (за профілем);
- 6) «Джерелознавство історії міжнародного права»;
- 7) «Актуальні проблеми європейського права»;
- 8) «Міжнародне кримінально-процесуальне право»;

Всі заплановані види робіт було виконано своєчасно. Здобувач плідно співпрацював з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються найважливішими цінностями, а повага та рівність прав людини покладені в основу стабільного суспільства. Проте саме цим цінностям протягом усього періоду існування людської цивілізації завдавалося шкоди. Численні воєнні конфлікти як міжнародного, так і внутрішньодержавного характеру, боротьба за економічне панування відбирають життя великої кількості людей, створюють загрозу мирному співіснуванню держав, народів, націй, посягають на нормальний перебіг міжнародних відносин. Безпрецедентне зростання злочинів, що завдають шкоди не лише окремим індивідам, а й здебільшого інтересам багатьох держав, є характерною рисою сучасності.

Злочини, викликані упередженнями щодо певної групи, є несумісними з такими цінностями. Такі злочини базуються, зазвичай, на укорінених упереджених негативних судженнях, розпалюваних нетерпимістю і ненавистю проти певної групи людей, що має загальні характеристики ідентичності, як-от: етнічна приналежність, мова, сексуальна орієнтація, інвалідність тощо. Такі злочини зачіпають безпеку осіб, громад і суспільства загалом та мають достатній потенціал для переростання в більш масштабні конфлікти, що зачіпають і міжнародну спільноту. Водночас слід констатувати, що масштабність загрози щороку поширюється з огляду на можливість використання з протиправною метою досягнень новітніх глобальних технологій. Крім того, XXI століття ознаменоване вчиненням найтяжчих злочинів, пов'язаних із насильством, що порушують міжнародний мир та безпеку людства – геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, агресія, в тому числі і проти України. Означене вимагає ефективної скоординованості міжнародного співтовариства у протидії означеним злочинам шляхом

вироблення відповідної організаційно-правової основи. З огляду на вказане обрана тема дослідження є вчасною і актуальною для науки міжнародного права та захисту прав людини.

Варто зазначити, що загальним питанням росту мови ненависті у світі, необхідності запровадження заходів протидії, підготовки фахівців у цій сфері, проблематиці використання інформаційно-комунікаційних технологій, як засобу розповсюдження мови ненависті, впливу актів насилля на громадське здоров'я, концептуалізації рівності та недискримінації як правових стандартів, дослідження мови ворожнечі як соціального феномену приділено увагу в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних авторів, зокрема: А. Гринчак, Н. Дрьоміна, О. Дручек, Т. Ісакова, С. Карвацька, А. Кассезе, Л. Невара, Т. Пазинич, Є. Реньов, Т. Сироїд, Л. Фоміна, П. Фомін, В. Чекштуріна, Ігініо Гальярдоне (Iginio Gagliardone), Кеті Бюргер (Cathy Buerger), Ніклас Олофссон (Niclas Olofsson), Розамма Філіп (Rosamma Philip), Хембі Шеррі (Hamby Sherry), Тіція Лоєнен (Titia Loenen), Читранджалі Негі (Chitranjali Negi) та ін.

Наукова новизна даного дисертаційного дослідження визначається тим, що воно є першою в науці міжнародного права спробою комплексного дослідження міжнародно-правового механізму протидії злочинам на ґрунті ненависті.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у розкритті міжнародного організаційно-правового механізму протидії злочинам на ґрунті ненависті.

Досягнення мети дослідження передбачає постановку наступних **завдань**:

- охарактеризувати генезу розвитку міжнародно-правової основи у протидії злочинам на ґрунті ненависті (універсального і регіонального характеру);
- розкрити роль міжнародних організацій та їхніх органів у протидії злочинам на ґрунті ненависті;
- дослідити діяльність спеціалізованих інституційних структур універсального і регіонального характеру щодо протидії злочинам на ґрунті ненависті;
- розкрити форми і напрямки регіональної міжнародної співпраці у протидії злочинам на ґрунті ненависті;
- з'ясувати стан імплементації норм з протидії злочинам на ґрунті ненависті в національне законодавство держав;
- дослідити практику зарубіжних держав щодо протидії злочинам на ґрунті ненависті (на прикладі Сполучених Штатів Америки, Канади, Федеративної Республіки Німеччини, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії).

Об'єктом дослідження є сукупність міжнародних правовідносин у галузі міжнародного кримінального права і права прав людини щодо протидії злочинам на ґрунті ненависті з метою забезпечення захисту постраждалих осіб, належного відправлення правосуддя та підтримання правопорядку і безпеки.

Предметом дослідження є міжнародно-правовий механізм протидії злочинам на ґрунті ненависті.

Методологічна основа дослідження. Досягнення наукової об'єктивності результатів дисертаційної роботи було забезпечено шляхом використання комплексу як загальнонаукових, так і спеціальних методів дослідження. В основу методології роботи покладено такі методи: діалектичний, доктринальний та теоретико-юридичний, історико-правовий, формально-правовий та порівняльно-правовий, соціологічний тощо. Діалектичний метод застосовано для аналізу розвитку механізму протидії злочинам на ґрунті ненависті. За допомогою доктринального та теоретико-юридичного методу визначено ступінь правової регламентації визначення мови ворожнечі та злочинів на ґрунті ненависті та їх характерних ознак у міжнародних актах і національному законодавстві. Історико-правовий метод був використаний для дослідження еволюції універсального та регіонального правового підґрунтя щодо протидії злочинам на ґрунті ненависті. Використання формально-правового та порівняльно-правового методів надало можливість установити нормативно-правовий зміст та основні характеристики протиправних злочинних дій, окреслити механізми імплементації міжнародних норм у національне

законодавство, дослідити та співставити практику зарубіжних держав щодо протидії злочинам на ґрунті ненависті. Соціологічний метод застосовано при обробці моніторингових та статистичних даних, що забезпечило достовірність досліджуваного питання.

При обґрунтуванні теоретичних висновків дисертації здобувач керувалася положеннями загальної теорії права, теорії та практики міжнародного і європейського права.

Емпіричну базу дослідження склали міжнародні угоди, акти міжнародних універсальних і регіональних організацій, судова практика та національне законодавство низки зарубіжних держав.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема дисертаційного дослідження затверджена вченою радою юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, протокол № 4 від 11.11.2022 р.

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів та їх новизна.

Дисертаційне дослідження виконано здобувачкою самостійно, всі сформульовані в ньому положення та висновки з рекомендаціями обґрунтовані на основі особистих досліджень авторки. Для аргументації окремих положень використані праці інших науковців, на які зроблені посилання. В індивідуальних наукових працях застосовано лише авторські ідеї та розробки.

Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів та їх новизна полягає в наступному:

Уперше:

- здійснено комплексний аналіз міжнародно-правової основи щодо протидії мові ненависті та злочинам на ґрунті ненависті. Констатовано, що на міжнародному універсальному рівні відсутній юридично обов'язковий уніфікований договір, який би містив визначення злочинів на ґрунті ненависті. Правовою основою ООН у цій сфері слугують положення багатосторонніх угод у галузі прав людини, що містять норми про заборону будь-яких форм дискримінації, ненависті, які є загрозою існування суспільств, визнаються протиправними та неприйнятними, спеціалізовані акти, резолюції і рекомендації статутних органів Організації. Підкреслено, що ООН розглядає цю проблему і в аспекті підтримання культури миру, проголошеної Декларацією та Програмою Організації Об'єднаних Націй дій щодо культури миру 1999 р., яка нерозривно пов'язана з центральними цілями Статуту ООН: мирне врегулювання спорів, ліквідація расової чи релігійної дискримінації, ксенофобії та пов'язаної з ними нетерпимості тощо (ст. 3).

- обґрунтовано, що правовий доробок регіональних міжнародних організацій (Рада Європи, Європейський Союз, Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Організація Американських Держав, Африканський Союз) у сфері протидії злочинам на ґрунті ненависті базується на загальновизнаних міжнародних стандартах прав людини. Сторони міжнародних угод визнали, що злочини на ґрунті ненависті загрожують безпеці та можуть призвести до насильства і навіть конфліктів та визначили характерні ознаки цих протиправних дій, акцентуючи увагу на тій обставині, що в їх основі лежить мотив упередженості, який повинен бути врахований при кваліфікації злочину уповноваженими на те органами. У відповідь на цей безпековий виклик сторони вони взяли на себе зобов'язання вжити комплексних заходів щодо боротьби зі злочинами на ґрунті ненависті, серед яких: ефективне реагування кримінального правосуддя на ці правопорушення; розслідування мотивації протиправних дій з врахуванням практики ЄСПЛ; комплексна підтримка жертв злочинів, зокрема вразливих категорій осіб; співпраця з громадянським суспільством; збір та моніторинг даних; підготовка фахівців зі спеціалізацією на розслідуванні цих злочинів; здійснення цифрового партнерства з інтернет-компаніями задля профілактики та протидії означеним злочинам.

- розкрито внесок Ради Європи у розробку спеціалізованих норм з протидії злочинам на ґрунті ненависті та мови ворожнечі, зокрема зосереджено увагу на положеннях Рекомендації

CM/Rec (2024)4) щодо боротьби зі злочинами на ґрунті ненависті, яка зобов'язує держави-учасниці запровадити ефективні, пропорційні та стримувальні положення щодо запобігання та протидії злочинами на ґрунті ненависті, криміналізації цих протиправних дій у національному законодавстві, та пріоритезувати викриття, визнання та фіксацію елементу ненависті в злочині. Зазначено, що Рекомендація компілює пропозиції, які неодноразово висловлювалися в актах Ради Європи, присвячених протидії мові ненависті та захисту постраждалих осіб, актах ОБСЄ, судовій практиці ЄСПЛ щодо врахування елементу ненависті при кваліфікації злочину. Зокрема в ній міститься зобов'язання держав-членів щодо: включення елементу ненависті до кримінального законодавства як обтяжуючої обставини під час винесення вироку, як частини злочину під час пред'явлення кримінального звинувачення, як складової частини самостійних кримінальних правопорушень або шляхом поєднання цих методів; забезпечення жертвам злочинів на ґрунті ненависті доступу до спеціалізованих служб підтримки, незалежно від того, чи було подано заяву до поліції;

- охарактеризовано діяльність установчих органів міжнародних організацій, комітетів, комісій, спеціалізованих структур і практику міжнародних контрольних та судових органів щодо захисту прав осіб, постраждалих від злочинів на ґрунті ненависті (на прикладі Комітету ООН з прав людини, Комітету з ліквідації расової дискримінації, Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок, Європейського суду з прав людини, Міжамериканського суду з прав людини, Африканського суду з прав людини і народів та ін.). Визначено, що означені інституції захищають права постраждалих осіб, через призму фундаментальних прав, як-от: право на життя, здоров'я, особисту недоторканність, розвиток, освіту, недискримінацію тощо.

- розкрито форми і напрямки функціонування інституційної складової регіональних міжнародних організацій у сфері попередження та протидії мові ворожнечі і злочинам на ґрунті ненависті, які мають тенденцію до перманентної зміни й удосконалення. Серед яких: 1) міжурядові спеціалізовані комітети, що є основним інструментом для розробки спільних політичних інструментів та правових стандартів, таких як договори та рекомендації (наприклад, у межах Ради Європи – це Керівний комітет з питань боротьби з дискримінацією, різноманітності та інклюзії, Комітет експертів з питань сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності та самовираження, а також статевих характеристик, Комітет експертів з питань штучного інтелекту, рівності та дискримінації, Комітет експертів з питань злочинів на ґрунті ненависті); 2) спеціалізовані структури (наприклад, у межах ЄС – це Група високого рівня з протидії мові ненависті та злочинам на ґрунті ненависті, Робоча група з питань звітності, реєстрації та збору даних про злочини на ґрунті ненависті та ін.). Розкрито операції Європолу, що мають за мету запобігання поширенню злочинів на ґрунті ненависті, расизму та ксенофобії в Інтернеті; підвищити обізнаність окремих осіб та груп щодо правових меж ненависницьких висловлювань у мережі тощо;

- висвітлено зарубіжний досвід держав (на прикладі Сполучених Штатів Америки, Канади, Федеративної Республіки Німеччини, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії) щодо протидії злочинам на ґрунті ненависті і мові ворожнечі, а також національну судову практику в цій сфері. Встановлено, що законодавством означених держав передбачено відповідальність за скоєння злочинів, зумовлених ненавистю, а також закріплено можливість посилення покарання в тих випадках, коли злочин був мотивований упередженням, забобою або ненавистю за захищеними ознаками;

- з'ясовано, що національне законодавство містить відмінні положення щодо протидії мові ненависті. Зокрема, в межах Сполучених Штатів Америки свобода слова та преси перебуває під захистом Першої поправки до Конституції, відповідно, мова ненависті може бути криміналізована лише у виключних випадках, зокрема коли вона безпосередньо підбурює до злочинної діяльності, містить конкретні погрози насильством тощо, що підтверджується судовою практикою (Chaplinsky v. New Hampshire, Snyder v. Phelps, Virginia v. Black тощо). Натомість

законодавство Німеччини є одним із найсуворіших у світі систем протидії мові ненависті, встановлюючи високий поріг матеріальної відповідальності соціальних мереж.

Удосконалено:

- концепцію боротьби з дискримінацією та ненавистю з метою надання допомоги бенефіціарам у поточних реформах щодо боротьби з дискримінацією та мовою ненависті. Підсумовано, що, незважаючи на значний правовий доробок у цій сфері, існує нагальна необхідність щодо підвищення обізнаності населення про небезпеку мови ненависті та способи боротьби з нею; зміцнення та підтримки державних установ та місцевих суб'єктів у сфері боротьби з дискримінацією, а також захист вразливих груп;

- доктринальні підходи щодо розвитку правової основи протидії злочинам на ґрунті ненависті та факторам, що сприяють її поширенню (збройні конфлікти, міграція населення, торгівля людьми тощо);

- доктринальні підходи щодо мотивації упередженості злочинів на ґрунті ненависті в тому числі через стать або гендер.

Набули подальшого розвитку наукові положення щодо:

- захисту прав національних меншин, мігрантів, біженців та шукачів притулку, вимушених переселенців та таких вразливих категорій осіб, як жінки і дівчата, які непропорційно страждають від злочинів на ґрунті ненависті. Підсумовано, що антидискримінаційні настрої та сексизм призводять до расистських і сексистських дій, включаючи мову ненависті, які вчиняються на індивідуальному, інституційному та суспільному рівнях, а також до злочинів на ґрунті ненависті;

- безпекового виклику злочинів на ґрунті ненависті для прав людини, що зобов'язує держави до запровадження заходів, спрямованих на боротьбу з означеними злочинами за допомогою надійного збору та моніторингу даних, ефективного реагування кримінального правосуддя, співпраці з громадянським суспільством, комплексної підтримки жертв злочинів та постійного удосконалення форм співпраці в реаліях цифрових суспільств.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації Мартюхіної Н. О. забезпечена застосуванням в якості методологічної основи дослідження комплексу як загальнонаукових, так і спеціальних методів дослідження.

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковані у вітчизняних фахових виданнях та доповідалися на всеукраїнських науково-практичних конференціях. Висновки дисертаційної роботи є обґрунтованими. Усі сформульовані в дисертації положення наукової новизни та висновки є результатом власних досліджень автора.

6. Наукове, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукова новизна отриманих результатів зумовлена тим, що дисертація є першою у вітчизняній доктрині міжнародного права науковою працею, в якій здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення наукового завдання, що полягало у комплексному дослідженні міжнародно-правового механізму протидії злочинам на ґрунті ненависті. За підсумками проведеного наукового дослідження отримано нові положення, спрямовані на удосконалення та розвиток сучасної доктрини міжнародного публічного права щодо міжнародної співпраці у протидії злочинам на ґрунті ненависті, а також зарубіжного національного досвіду в цій сфері.

Результати досліджень Мартюхіної Н. О., що містяться у роботі, можуть бути використані у науково-дослідній сфері, навчальній та законотворчій діяльності:

– у науково-дослідній роботі – як основа для проведення подальших наукових пошуків у галузі вивчення актуальних проблем протидії злочинності та міжнародного співробітництва з питань правоохоронної діяльності;

– у правотворчості – для імплементації положень міжнародних договорів у національне законодавство держав з метою його вдосконалення в цій сфері;

– у правозастосовній діяльності – результати наукового дослідження можуть бути використані для удосконалення міжнародної співпраці у протидії злочинам на ґрунті ненависті;

– у навчально-освітньому процесі – при розробці навчально-методичних комплексів, навчальних посібників, підручників та викладанні дисциплін «Міжнародне публічне право», «Міжнародне кримінальне право», «Права людини в міжнародному праві».

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором.

Основні теоретичні положення і висновки дисертації викладені у 6 наукових публікаціях, з яких 3 наукові статті у фахових виданнях України, а також тези 3 доповідей на всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Мартюхіна Н. О. Діяльність Організації Об'єднаних Націй щодо протидії гендерно зумовленим злочинам. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2023. Вип. 80. Ч. 2. С. 342–347. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/01/57-1.pdf>.

2. Мартюхіна Н. О. Організаційно-правовий механізм Європейського Союзу щодо протидії мові ворожнечі. *Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*. 2023. № 5. С. 416–419. URL: http://lsei.org.ua/5_2023/103.pdf.

3. Мартюхіна Н. Внесок Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури у протидію мові ворожнечі. *Юридичний вісник*. 2024. № 6. С. 255–261. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v6_2024/31.pdf.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Мартюхіна Н.О. Гендерна ідентичність у практиці міжнародних правозахисних органів. *Актуальні проблеми міжнародного права: Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Харків, 10 березня 2023 року): збірник матеріалів / за ред. Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленка, В.М. Шамраєвої*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. С. 155–157. URL: https://law.karazin.ua/resources/doks2021/nauka/repositary/Aktualni_problemy_mizhnarodnoho_prava_matkonf_10-03-2023.pdf.

5. Мартюхіна Н. О. Деякі аспекти протидії злочинам на ґрунті ненависті та мові ворожнечі расистського спрямування на міжнародному рівні. *Захист прав людини на універсальному та регіональному рівнях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 08 грудня 2023 р.)*; укладач: канд. юрид. наук, доц. Л.А. Філяніна. Дніпро: Університет митної справи та фінансів; 2023. С. 349–352. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6657/3бiрник%20конференцiї.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

6. Мартюхіна Н.О. Діяльність бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ у протидії злочинам на ґрунті ненависті. *Захист прав людини на універсальному та регіональному рівнях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 22 листопада 2024 р.)*; укладач: канд. юрид. наук, доц. Л. А. Філяніна. Дніпро: Університет митної справи та фінансів; 2024. С. 143–146. URL: <https://drive.google.com/file/d/18F6iqAkY9fPFiNqfCMR1glT8b0qc9sda/view>.

Результати дисертаційної роботи повністю відображено в публікаціях.

8. Апробація матеріалів дисертації.

Основні теоретичні положення, висновки і пропозиції, які містяться в дисертації, обговорювалися та були схвалені на засіданнях кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Ключові положення роботи доповідалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми міжнародного права» (м. Харків, 10 березня 2023 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав людини на універсальному та регіональному рівнях» (м. Дніпро, 08 грудня 2023 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав людини на універсальному та регіональному рівнях» (м. Дніпро, 22 листопада 2024 р.).

9. Дотримання академічної доброчесності.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувачки, наукових праць здобувачки та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі StrikePlagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності. Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

10. Оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступний для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341), Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 року № 759).

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Мартюхіної Наталі Олександрівни «Злочини на ґрунті ненависті: міжнародно-правовий механізм протидії» відповідає спеціальності 293 – Міжнародне право. Здобувачкою повністю виконано освітню та наукову складові освітньо-наукового рівня вищої освіти.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту.

Здобувачка представила основні результати досліджень своєї дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри міжнародного і європейського права юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 14 від 30 червня 2025 року) у формі презентації та наукової дискусії після її завершення.

Враховуючи високий рівень виконаних досліджень, а також актуальність теми роботи, наукову новизну результатів та їх наукове і практичне значення, на розширеному засіданні

кафедри було одностайно ухвалене рішення про рекомендацію дисертації Мартюхіної Наталі Олександрівни «Злочини на ґрунті ненависті: міжнародно-правовий механізм протидії» до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 293 – Міжнародне право з галузі знань 29 – Міжнародні відносини.

Завідувач кафедри
Міжнародного і європейського права
юридичного факультету
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна,
доктор юридичних наук, професор

Тетяна СИРОЇД